

Konkursförfarande och konkursprognostisering

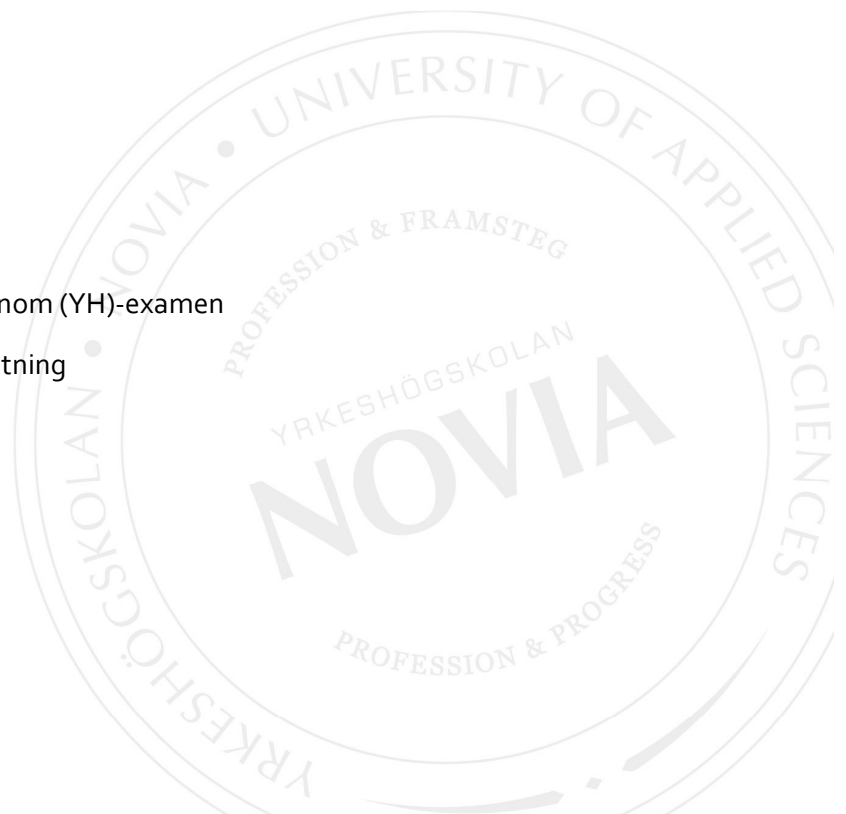
En handbok

Laura Koskimäki

Examensarbete för Tradenom (YH)-examen

Utbildning Ekonomiförvaltning

Vasa 2021

EXAMENSARBETE

Författare: Laura Koskimäki

Utbildning och ort: Företagsekonomi, Vasa

Inriktningalternativ: Ekonomiförvaltning

Handledare: Anna-Lena Berglund

Titel: Konkursförfarande och konkursprognostisering

Datum 25.5.2021

Sidantal 37

Abstrakt

Detta examensarbete behandlar konkursförfarandets process samt en undersökning av konkursprognostisering. Arbetet framskrider genom att besvara "Vad är konkurs?" och "Kan man förutspå en konkurs?". Även konkursstatistiker i Finland diskuteras för att se hur coronaviruskrisen påverkat konkurserna i Finland. Arbetet avslutas med den empiriska undersökningen, som består av analyser av finansiella nyckeltal av två konkursförsatta aktiebolag.

Syftet med arbetet är att undersöka om det går att förutspå konkurser med hjälp av Aatto Prihtis klassiska Z-tal samt Erkki K. Laitinens tre variablers Z-tal. Arbetet är även tänkt som en handbok för företag med dåliga förutsättningar. Arbetet är sammanställt med grundläggande information om konkursförfarandet och orsaker som kan påverka konkurs. Därtill presenteras olika betydelsefulla finansiella nyckeltal som berättar om företagets finansiella situation.

Examensarbetet är till största del teoribaserat, i den empiriska delen används kvalitativ forskningsmetod för undersökningen. Data som används i undersökningen är de siffror som fås från de konkurssatta företagens bokslut.

Undersökningens resultat visade att med tillräcklig information om riskfaktorer går det att förebygga konkurs. Båda Z-talen gav riktgivande svar och man kunde med hjälp av Z-talen se att det fanns finansiella kriser inom båda konkursbolagen. Nyckeltalen ger en riktgivande bild av företagets finansiella situation, men man kan inte förlita sig enbart på resultaten av nyckeltalen eftersom de inte behandlar alla faktorer.

Språk: svenska   Nyckelord: konkurs, konkursförfarande,
konkursprognostisering, Z-tal, finansiella nyckeltal

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Laura Koskimäki

Koulutus ja paikkakunta: Liiketalous, Vaasa

Suuntautumisvaihtoehto: Taloushallinto

Ohjaaja: Anna-Lena Berglund

Nimike: Konkurssimenettely ja konkurssin ennustaminen

Päivämäärä 25.5.2021

Sivumäärä 37

Tiivistelmä

Tämä opinnäytetyö käsittelee konkurssimenettelyä ja tutkii konkurssin ennustamista. Työssä käydään läpi mikä konkurssi on ja onko konkurssin ennustaminen mahdollista. Suomen konkurssitilastoa käytiin läpi, jotta voitiin tutkia, onko koronaviruskriisi vaikuttanut tilastoihin. Opinnäytetyö päättyi tutkimukseen, jossa analysoitiin kahden konkurssiin asetetun osakeyhtiön taloudellisia tunnuslukuja.

Työn tavoite oli tutkia voiko konkurseja ennustaa käyttämällä Aatto Prihtin klassista Z-lukua sekä Erkki K. Laitisen kolmen muuttujan Z-lukua. Työ on myös tarkoitettu ohjekirjaksi yrityksille, joilla on huonot edellytykset. Opinnäytetyöhön on koottu tärkeimmät tiedot konkurssimenetelmästä, syitä, jotka voivat vaikuttaa konkurssiin, sekä merkittävimmät taloudelliset tunnusluvut, jotka kertovat yrityksen taloudellisesta tilanteesta.

Opinnäytetyö on suurimmaksi osaksi teoreettinen, ja tutkimusosiossa käytetään kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Tutkimuksessa käytettävä tieto on konkurssiyritysten tilinpäätöksestä saatavat luvut.

Tutkimuksen tulos näyttää, että riskitekijöiden riittävällä tiedolla voidaan ennaltaehkäistä konkurssia. Molemmat Z-luvut antoivat suuntaa antavia vastauksia ja Z-lukujen avulla olisi ollut mahdollista nähdä, että molemmissa konkurssiyrityksissä oli taloudellisia ongelmia. Tunnusluvut antavat ohjaavan kuvan yhtiön taloudellisesta tilanteesta, mutta pelkästään tunnuslukuihin ei voi luottaa, koska ne eivät käsittele kaikkia tekijöitä.

Kieli: ruotsi

Avainsanat: konkurssi, konkurssimenettely, konkurssin ennustaminen, Z-luku, taloudelliset tunnusluvut

---

BACHELOR'S THESIS

Author: Laura Koskimäki

Degree Programme: Business Administration

Specialization: Financial management

Supervisor: Anna-Lena Berglund

Title: Bankruptcy Proceedings and Predicting Bankruptcy

Date 25.5.2021

Number of pages 37

Abstract

This thesis describes the bankruptcy proceedings and examines bankruptcy prediction. The thesis defines "What is bankruptcy?" and studies "Is it possible to predict bankruptcy?". Finnish bankruptcy statistics are examined to see how the coronavirus crisis has impacted the statistics. The thesis ends with a study of financial metrics of two bankrupted limited companies.

The aim of this thesis is to examine if it is possible to predict bankruptcies using Aatto Prihti's classic Z-number and Erkki K. Laitinen's Z-number of three variables. The thesis is also meant to function as a guidebook for companies in poor condition. The thesis is compiled with information about the bankruptcy proceedings, different reasons that may affect bankruptcy and different important financial metrics that describe a company's financial situation.

This thesis is mainly theory based, with the empirical research using the qualitative research method. The data used in the study are the numbers found in the bankrupted companies' financial statements.

The research results showed that with sufficient information about risk factors it is possible to reduce the risk of bankruptcy. Both Z-numbers gave guiding answers and with the numbers it was possible to identify financial crises within both bankrupted companies. The financial metrics give a guiding picture of the company's financial situation, but they cannot be the only numbers used, because they do not address all factors.

Language: Swedish   Key words: bankruptcy, bankruptcy proceedings, predicting bankruptcy, Z-number, financial metrics

---

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Syfte och problemformulering.....	2
1.2	Avgränsning.....	2
1.3	Metod.....	3
2	Vad är konkurs?.....	4
2.1	Vem har rätt att söka konkurs?.....	4
2.2	Hur går en konkurs till?.....	4
2.3	Konkursens varaktighet och upphörande.....	5
2.4	Fördelningen av konkursboets medel.....	6
2.5	Vad händer de som företaget är skuldsatta till?.....	7
2.6	Företagarens ansvar och konsekvenser i konkurs.....	8
2.6.1	Vem sköter verksamheten efter konkursen?.....	9
2.6.2	När avslutas konkursen?.....	10
2.7	Skatteaspekter i en konkurssituation.....	10
2.7.1	Momsskyldighet som fortsätter tills egendom realiserats.....	11
2.7.2	Konkursbo som fortsätter med verksamheten självständigt.....	11
2.8	Fortsätta med gäldenärens verksamhet.....	11
2.8.1	Företagssanering.....	12
2.8.2	Försäljning av konkursboet.....	13
2.9	Kan en konkurs läggas ned?.....	13
3	Konkursstatistik i Finland.....	15
4	Kan man förutspå en konkurs?.....	17
4.1	Faktorer som påverkar en konkurs.....	17
4.2	Interna orsaker till konkurs.....	18
4.3	Externa orsaker till konkurs.....	19
4.4	Metoder och nyckeltal som hjälpmedel för att förutspå konkurs.....	20
4.4.1	Likviditet.....	21
4.4.2	Soliditet.....	23
4.4.3	Lönsamhet.....	24
4.4.4	Aatto Prihtis Z-tal.....	26
4.4.5	Erkki K. Laitinens tre variablers Z-tal.....	27
5	Testning av metoder och nyckeltal.....	29
5.1	Val av företag.....	29
5.2	Testning av nyckeltal Byggföretag 1.....	30
5.3	Testning av nyckeltal Byggföretag 2.....	31
5.4	Slutsatser.....	32

6	Diskussion och förslag till fortsatt undersökning.....	34
7	Källor	36

Figurförteckning

Figur 1. Konkurer i Finland 1986–2021. (Statistikcentralen, 2021)	15
Figur 2. Byggföretag 1, Prihtis Z-tal och andra nyckeltal.	30
Figur 3. Byggföretag 1, Laitinens Z-tal.....	31
Figur 4. Byggföretag 2, Prihtis Z-tal och andra nyckeltal.	31
Figur 5. Byggföretag 2, Laitinens Z-tal.....	32

1 Inledning

Ekonomiska kriser inom företag är dessvärre ett fenomen som man inte kan undvika om företaget har dåliga förutsättningar, men med tillräcklig kunskap kan man förebygga och till och med förutspå konkurser. Det finns ett flertal olika faktorer som påverkar en företagsverksamhets ekonomiska framtid. Ifall ett företag hamnar i ekonomiska problem finns det alltid orsaker som påverkat detta, såväl interna som externa orsaker. Att starta ett företag kan praktiskt sett vara väldigt enkelt, men ifall man måste avsluta företagsverksamheten är det en mer omfattande process.

I detta examensarbete kommer det att presenteras vad en konkurs är, och om det är möjligt att förutspå en konkurs. Kapitel två berättar om konkursförfarandet, vad det innefattar och hur det framskrider från början till slut.

Efter att konkurs och konkursförfarandet förklarats presenteras konkursstatistiker i Finland mellan åren 1986–2021. Med information och grafer som fås från Statistikcentralen framkommer det tydligt ekonomikriser i Finland genom tiderna, och hur ekonomikriserna påverkat konkursstatistiken. Syftet med konkursstatistiken är att se om pandemin påverkat företagskonkurser i Finland sedan krisen började 2019.

I kapitel fyra berättas det först om olika faktorer som kan påverka en konkurs, för att ge en bredare och djupare inblick i olika orsaker varför företag hamnar i ekonomiska problem. Senare i kapitlet presenteras olika finansiella nyckeltal och deras formler, som kan ge en bättre förståelse av företagets ekonomiska situation.

Det har forskats fram ett flertal olika teoretiska modeller som kallas för Z-tal, vilka är kombinationer av finansiella nyckeltal och berättar sannolikheten för en eventuell konkurs. Detta examensarbete är begränsat till inhemska professorers teoretiska modeller och i kapitel fyra presenteras det klassiska Z-talet som är framtaget av Aatto Prihti, samt Erkki K. Laitinens tre variablers Z-tal. Dessa Z-tal testas på två konkursföretag och idén är att undersöka om det hade varit möjligt att förutspå dessa två konkurser med hjälp av Z-talen.

1.1 Syfte och problemformulering

Syftet med detta examensarbete är att definiera vad en konkurs är, hur konkursförfarandet går till från början till slut och därefter undersöka ifall man kan förutspå konkurser med hjälp av finansiella nyckeltal samt Aatto Prihtis och Erkki K. Laitinens Z-tal. En konkurs sker sällan plötsligt utan oftast finns det flertal hotande faktorer som under en längre period har påverkat ett företags konkurs, såsom interna och externa orsaker. Med hjälp av bokslut från företag som försatts i konkurs kommer jag att undersöka två olika aktiebolags fyra sista år som verksamma.

Företagsamhet är något som alltid har intresserat mig och idén till detta arbete väcktes från coronaviruspandemin som startade år 2019. Pandemin ställde verkligen till ekonomin i världen och många företagare och företag har fått lida av detta. Därav kommer jag att undersöka om coronaviruskrisen påverkat konkursstatistiken i Finland. Jag har konstaterat att praktiskt sett är det enklare att starta ett företag än att avsluta det. Eftersom processen för att avsluta ett företag är väldigt omfattande, gav det också idén till att skriva detta arbete. Detta arbete är tänkt som ett hjälpmedel i form av en handbok för företag med dåliga förutsättningar.

1.2 Avgränsning

Det finns många olika teoretiska metoder och finansiella nyckeltal man kan förutspå konkurs med. De mest kända och klassiska metoderna för att förutspå en konkurs är framtagna av William H. Beaver, Edward I. Altman, Aatto Prihti och John Argenti. I detta arbete har jag valt att avgränsa mig till den inhemska professorn Aatto Prihti samt Erkki K. Laitinens metoder.

I den empiriska delen, där jag undersöker ifall man med hjälp av Aatto Prihtis och Erkki K. Laitinens Z-tal kunde ha förutspått konkurserna har jag valt att undersöka aktiebolag, eftersom aktiebolag är den vanligaste bolagsformen i Finland. Jag valde även att undersöka konkursförsatta aktiebolag eftersom deras bokslut är officiella och kan fås från Patent- och registerstyrelsen Virres hemsida. Konkurs är ett mycket mer omfattande ämne än det som tas upp i arbetet men jag ville sammanställa en logisk och informativ handbok med den mest väsentliga informationen.

1.3 Metod

Detta examensarbete är till största del teoribaserat, eftersom syftet för arbetet är att det ska fungera som ett hjälpmedel för företagare och företag med dåliga förutsättningar. I arbetet sammanställs den mest väsentliga informationen angående konkursförfarandet. I den empiriska delen används kvalitativ forskningsmetod för att analysera och undersöka det som framkommer i teoridelen. Eftersom problemformuleringen innehåller frågan om det går att förutspå en konkurs är det inte relevant med en kvantitativ undersökningsmetod, utan i stället görs en djupdykning i boksluten för Byggföretag 1 och Byggföretag 2.

Jag analyserar boksluten samt räknar ut nyckeltal och tar på reda om man kunde ha förutspått deras konkurser. På grund av detta går det inte att samla in data via till exempel enkätundersökningar eller intervjuer. Jag kommer att arbeta mig från teoridelen mot den empiriska undersökningen och den data som används till empiriska delen är de siffror som fås från boksluten av Byggföretag 1 och Byggföretag 2.

2 Vad är konkurs?

En konkurs är när en juridisk person eller organisation inte längre har likviditet att betala sina skulder, det vill säga när ett företag eller annan gäldenär inte längre har pengar att betala sina skulder, kan dessa försättas i konkurs. Konkurs är ett insolvensförfarande som omfattar alla gäldenärens skulder och gäldenärernas tillgångar går till att betala av alla konkursskulder. Gäldenären förlorar all kontroll över sina tillgångar och fastigheter när konkursen påbörjas. Domstolen förordnar konkursförvaltaren all makt att förvalta konkursboets tillgångar. Konkursboets tillgångar säljs och tillgångarna går åt till att betala konkursboets skulder. Konkursen börjar när domstolen fattar beslutet om konkursen. (Visma, 2021)

En fysisk person, stiftelse eller en annan sammanslutning kan försättas i konkurs, även dödsbo och konkursbo kan försättas i konkurs. När ett företag inte längre är lönsamt och det blivit permanent oförmöget att betala sina skulder, är konkurs det rätta alternativet för företaget. Ett annat alternativ för konkurs är företagssanering, företagssanering är möjligt ifall det finns en möjlighet att omorganisera verksamheten så att den skulle vara hållbar. (Visma, 2021)

2.1 Vem har rätt att söka konkurs?

Om en gäldenär inte har förmåga att betala sina skulder och det inte är endast tillfälligt kan tingsrätten försätta gäldenären i konkurs. En gäldenär kan vara en fysisk person, ett företag, ett dödsbo, eller en annan sammanslutning. Gäldenären eller borgenären kan även göra en konkursansökan själv. Vanligtvis görs ansökan till den tingsrätt där gäldenären bedrivit sin verksamhet. (Domstolsväsendet, 2020)

Konkurs är ett allmänt verkställighetsförfarande som berör gäldenärens alla skulder och tillgångar. Domstolen bestämmer om konkursen på begäran av gäldenären själv eller borgenärens ansökan om konkurs. Ifall gäldenären är ett aktiebolag ska ansökan innehålla ett beslut om konkursen från aktiebolagets styrelse. (Kokko & Salminen, 2013)

2.2 Hur går en konkurs till?

Ifall en konkurs anses skälig, görs det en skriftlig ansökan om konkursen till tingsrätten. Det är tingsrätten som försätter företaget i konkurs. Den skriftliga ansökan måste innehålla kravet på konkursen samt en motivering om konkursen. Andra saker som måste framkomma i

ansökan är gäldenärens kontaktuppgifter eller den sökandes kontaktuppgifter ifall det inte är gäldenären själv. Ifall det är gäldenären själv som gör ansökan bör ansökan även innehålla en lista på alla borgenärer samt deras kontaktuppgifter, en utlåtelse om alla tillgångar och skulder, samt ett beslut ifrån ett behörigt organ, till exempel från styrelsen ifall det är ett aktiebolag. Domstolen måste meddela borgenärerna om konkursansökan och ge dem en möjlighet att ge ett skriftligt utlåtande om konkursen. (Visma, 2021)

När ansökan är gjord och tingsrätten fattar beslut om att gäldenären ska försättas i konkurs, anordnar tingsrätten en boförvaltare som tar hand om utredningen av konkursboet. Boförvaltaren är vanligtvis en advokat som är kunnig inom branschen av konkursboet. Boförvaltaren börjar utreda konkursboets skulder, tillgångar och egendom och gör sedan upp en boförteckning som gäldenären ska stryka under att vara riktig. Boförvaltaren gör även en skriftlig utredning av verksamheten samt orsakerna till konkursen. (Domstolsväsendet, 2020)

Ifall det finns oklarheter och tvister som gäller fordringarna, är det boförvaltarens uppgift att utreda dessa. Ifall boförvaltaren inte kan lösa tvisterna är det domstolen som löser dem. Boförvaltaren gör upp en utdelningsförteckning som fastställs och granskas av tingsrätten och utdelningsförteckningen bestämmer hur konkursboets medel ska fördelas mellan borgenärerna. Enligt lagen ska boförvaltaren med god boförvaltningssed förvalta konkursboet, vilket övervakas av konkursombudsmannen. (Domstolsväsendet, 2020)

2.3 Konkursens varaktighet och upphörande

Konkursförfarandets längd är minst 18 månader, eftersom skattemyndigheterna endast kan bekräfta beskattningen under konkursåret året efter konkursen. Konkursen kan förlängas på grund av rättsliga förfaranden. Konkursen kan sluta i huvudsak på tre olika sätt:

1. Vanligtvis avslutas en konkurs när alla möjliga tillgångar har fördelats till borgenärerna och boförvaltaren har upprättat en slutredovisning
2. Ifall företagets tillgångar är så små att det inte finns aktier att delas ut till borgenärerna eller tillgångarna inte räcker till för att fortsätta konkursförfarandet, kan tingsrätten förordna att konkursen upphörs. I detta fall överförs konkursboets tillgångar till utskökningsmyndigheterna

3. Om företaget lyckas på ett tillräckligt sätt stabilisera företagets ekonomi kan konkursen upphöra, i detta fall går företaget över till skuldsanering. (Kontio Perintä, 2021)

Slutredovisningen innehåller en förteckning som specificerar andelar av fordringarna som betalats till borgenärerna. Ifall företagets tillgångar är så låga att det inte går att betala ut andelar till borgenärerna eller tillgångarna inte räcker till för att fortsätta konkursförfarandet kan domstolen bestämma att konkursförfarandet ska förfalla. Konkursboets tillgångar förflyttas till utsökningsmyndigheterna om domstolen anser att konkursförfarandet ska förfalla. Ifall det skulle ske någonting som skulle stabilisera företagets ekonomi tillräckligt under konkursförfarandet kan företaget gå från konkursförfarandet till skuldsanering i stället. (Kontio Perintä, 2021)

Boförvaltaren kan konstatera att konkursen ska fortsätta som en offentlig utredning och tingsrätten kan på basen av det godkänna detta, men endast ifall konkursboets tillgångar är obetydliga eller om det gällande konkursboet eller gäldenären finns något som anses måste utredas. Boförvaltaren utser en offentlig utredare för den offentliga utredningen av konkursboet. (Domstolsväsendet, 2020)

2.4 Fördelningen av konkursboets medel

De tillgångar som finns kvar i konkursboet ska gå till att betala borgenärerna och skulderna företaget har. Om verksamheten säljer bort alla sina varor genom en slutförsäljning eller auktion efter att en konkurs förklarats, ska då även dessa medel gå till att betala företagets skulder. För att realisera företagets medel kan man även anordna en tvångsauktion, så att resterande tillgångar kan delas ut till borgenärerna. (Kontio Perintä, 2021)

Om det finns tillräckligt med tillgångar i konkursboet att fördela mellan borgenärerna, kommer boförvaltaren att fastställa och meddela ett datum när tillgångarna delas ut. Till dess måste alla borgenärer underrätta sina fordringar som de har till konkursföretaget. Ifall borgenären eller hans ombudsman inte meddelar fordringarna i tid till det angivna datumet kommer borgenären förlora sin andel. Det är på borgenärens eller hans ombudsmans ansvar att rapportera fordringarna i tid till konkursföretaget. (Kontio Perintä, 2021)

Bolagets tillgångar fördelas och delas ut till borgenärerna så långt tillgångarna räcker till. Borgenärerna har en prioritetsordning hur bolagets medel ska fördelas.

Prioritetsordningen ser ut så här:

1. Pantsatta fordringar - det vill säga fordringar med säkerhet.
2. Fordringar orsakade av företagssanering - Ifall omstruktureringsprogrammet inte har avslutats före konkursen.
3. Företagsinteckning som säkerhet - kan vara bland annat anläggningstillgångar, omsättningstillgångar eller finansieringstillgångar.
4. Fordringar utan prioritet - vanliga fordringar som inte tillsatts prioritet.
5. Fordringar med lägst prioritet - dröjsmålsränta för fordringar utan prioritet samt fordringar baserade på masskuldebrevslån och kapitallån. (Kontio Perintä, 2021)

2.5 Vad händer de som företaget är skuldsatta till?

Enligt lagen om konkurslag 20.2.2004/120 kapitel 13 är det boförvaltaren som ska upprätta ett förslag till utdelningsförteckning av de medel som finns i konkursboet, ifall det inte är uppenbart att utdelning av medel som ingår i konkursboet till borgenärerna inte är möjligt. (Finlex, 2004)

De medel som ingår i konkursboet ska delas ut utan dröjsmål till borgenärerna. I förslaget till utdelningsförteckning ska ingå;

1. Vilka fordringar som ger rättighet till utdelning samt deras företrädare
2. Pantfordringar som har bevakats i konkursen eller som har anmälts till boförvaltaren, uppgifter om panträtten samt uppgifter om de fordringar som används till kvittring
3. Uppgifter ifall boförvaltaren inte godkänner en fordran som en borgenär har angett eller förmånsrätten för denna fordran, samt uppgifter om skäl till bestridandet
4. Andra anmärkningar som gäller fordringarna och konkursbevakningen, till exempel efterbevakningar och avgifter som har betalats för sådana, samt uppgifter om rättelser och kompletteringar av bevakningar
5. Rättegångar och andra förfaranden som är ouppklarade beträffande fordringarna
6. Datum när förslaget av utdelningsförteckningen har blivit klart.

Enligt lagen om konkurs 6 § om den ordning i vilken borgenärer ska få betalning, behöver inte efterställda fordringar ingå i förslaget. (Finlex, 2004)

Konkursboets tillgångar ska fördelas till alla borgenärer i enlighet med en så kallad proportionell fördelningsprincip. Ifall delningsandelarna för fordringarna är väldigt små kan det vara olönsamt att dela ut många små fordringar med tanke på hur mycket arbete det kostar. I sådana fall kan boförvaltaren ta sig friheten och bestämma sig för att inte betala dessa små fordringar. I vissa fall kan dessa små distributionsandelar betalas ut redan i början av konkursförfarandet, vartefter borgenären i fråga förlorar sin status som en konkursfordrare. Detta kan göras om det främjar konkursförfarandet och borgenären godkänner det, alltså inte motsätter sig det. (Yrityspörssi, 2020)

2.6 Företagarens ansvar och konsekvenser i konkurs

I praktiken överförs all bestämmanderätt för konkursboet till boförvaltaren. När företaget försätts i konkurs är det boförvaltaren som tar ansvaret över företagets egendomar och har hand om konkursboet. Företagarens ekonomiska ansvar beror på vilken bolagsform företaget har. (Kontio Perintä, 2021)

Det ekonomiska ansvaret företagaren har i konkurs beroende på bolagsform ser ut så här:

- Enskild näringsidkare: Företagaren ansvarar över skulder och förbindelser med sin personliga egendom.
- Aktiebolag: Företagarens ekonomiska ansvar begränsar sig enligt investerat kapital.
- Öppet bolag: De ansvariga bolagsmännen ansvarar över skulder och förbindelser med sina personliga egendomar.
- Kommanditbolag: De ansvariga bolagsmännen ansvarar över skulder och förbindelser med sina personliga egendomar. Den tysta bolagsmannens ekonomiska ansvar är begränsat till det investerade kapitalet.
- Andelslag: Andelslagets medlemmars ansvar begränsas till den betalade andelsinsatsen, om det inte är avtalat om något annat. (Kontio Perintä, 2021)

Vanligtvis begränsas företagarnas finansiella ansvar enbart till kapitalet de har investerat men detta gäller inte företagsfinansiering som har skett genom personlig garanti. Det är också möjligt att styrelsens medlemmar kan anklagas för överträdelse eller skadestånd ifall

man kan bevisa att personerna agerat olagligt. Följderna efter en konkurs kan vara väldigt utmanande för företagaren, förutom de ekonomiska konsekvenserna kan företagaren förlora sin trovärdighet och sitt goda rykte. En konkurs kan upplevas väldigt allvarligt, det kan krävas professionell hjälp för att hantera konkursen. (Kontio Perintä, 2021)

Ifall företagets verksamhet skulle fortsätta efter konkursen bär gäldenären personligt ansvar för skulderna med den egendom han får i framtiden. Det är relativt ovanligt att företagets verksamhet fortsätter efter en konkurs, eftersom företagsverksamheten oftast upphör efter konkursen. (Domstolsväsendet, 2020)

2.6.1 Vem sköter verksamheten efter konkursen?

När konkursen träder i kraft beslutar tingsrätten om en boförvaltare som tar över ansvaret att sköta om konkursboets egendom och administration. Gäldenären eller borgenärerna kan ge förslag om vilken boförvaltare de vill ska ta över konkursboet. Förslaget om boförvaltare ska framkomma i ansökan om konkursen men det är tingsrätten som bestämmer vilken boförvaltare konkursboet ges åt. (Kokko & Salminen, 2013)

Ifall det anses nödvändigt kan tingsrätten ordinera flera boförvaltare till konkursboet, till exempel om konkursboet är ett större koncernbolag eller om det finns andra orsaker till behov av flera boförvaltare. Gäldenären kan själv föreslå i konkursansökan om behovet av flera boförvaltare för konkursboet, om så anses vara behövligt. Ifall tingsrätten ordinerar flera boförvaltare för konkursboet är det domstolen som bestämmer och delar upp ansvaret mellan boförvaltarna. (Kokko & Salminen, 2013)

När konkursen börjar och en eller flera boförvaltare anordnats till konkursboet, förlorar gäldenären all bestämmanderätt om egendomen som ingår i konkursboet. Boförvaltaren ska sköta sitt uppdrag omsorgsfullt med god boförvaltnings sed. Boförvaltaren ska även ta i beaktande gäldenärens önskemål samt anvisningar om sådana frågor som borgenären har rätt att besluta om. (Finlex, 2004)

Boförvaltaren sköter om konkursboets administration från konkursens början tills den avslutas, innehållande bland annat att upplösa skulder och tillgångar, göra upp bokförteckning och gäldenärsutredning, sköta försäljning av boets egendom, vårda och bevara dokument inklusive bokföringsmaterial samt rapportera polisen om det finns misstankar om brott inom verksamheten. (Finlex, 2004)

2.6.2 När avslutas konkursen?

Vid slutet av konkursförfarandet ska boförvaltaren upprätta en slutredovisning. Slutredovisningen kan upprättas även fast boet skulle delvis vara outrett under två kriterier;

1. Ifall egendom som utgör pant för en fordran eller någon annan egendom, vars värde är obetydligt och inte har sålts
2. En konkursfordran eller endast en liten del av fordringarna är oklara.

En slutredovisning bör innehålla uppgifter om konkursboets förvaltning och utdelningen till borgenärerna. Slutredovisningen godkänns vid borgenärssammanträdet och konkursen avslutas när slutredovisningen blivit godkänd. (Konkursombudsmannens byrå, 2020)

Efter att konkursens slutredovisning blivit godkänd, ska boförvaltaren omedelbart anmäla detta till Rättsregistercentralen. Minst en boförvaltare undertecknar anmälan ifall det finns flera boförvaltare. När Rättsregistercentralen får anmälan förmedlar de uppgiften till Patent- och registerstyrelsen, så att de i sin tur kan föra anteckning i handelsregistret. (Konkursombudsmannens byrå, 2020)

Aktiebolag avregistreras när konkursen förfaller. Om aktiebolaget inte har kvar några tillgångar eller om det blivit bestämt om hur återstående tillgångarna ska användas under konkursens gång är bolaget oavsett upplöst när slutredovisningen har blivit godkänd. Rättsregistercentralen förmedlar uppgiften om upplösningen av aktiebolaget till handelsregistret. Ifall aktiebolagets konkurs förfallit på grund av brist på medel stryker Patent- och registerstyrelsen aktiebolaget ur handelsregistret. (Konkursombudsmannens byrå, 2020)

2.7 Skatteaspekter i en konkurssituation

När företaget är försatt i konkurs och myndigheterna meddelar om konkursen till Skatteförvaltningen upphör momsskyldigheten hos konkursgäldenären. Momsskyldigheten upphör alltså den dag företaget försätts i konkurs. Konkursboet kan även besluta om att momsskyldigheten fortsätter tills egendomen realiserats eller ifall konkursboet väljer att fortsätta rörelseverksamheten självständigt. (Skatteförvaltningen, 2017)

Efter att konkursen börjat är det boförvaltarens och gäldenärens ansvar att tillsammans se till att deklarationsskyldigheten uppfylls för konkursföretagets verksamhetstid, alltså momsskattedeklarationen och sammandragsdeklarationer för gemenskapsintern handel

måste lämnas in. Boförvaltaren bör även se till att deklarationsskyldigheten uppfylls ifall det uppstått skattskyldighet under realisering av konkursboet, samt ifall skattskyldighet uppkommit under självständiga rörelseverksamheten. (Skatteförvaltningen, 2017)

2.7.1 Momsskyldighet som fortsätter tills egendom realiserats

Om konkursboet beslutar sig för att flytta nedläggningsdagen tills egendomen har realiserats, bör boförvaltaren ansöka om ett FO-nummer och anmäla konkursboet momsskyldig genom etableringsanmälan. Ifall konkursboet har ett FO-nummer från tidigare till exempel för skyldigheter i samband med betalning av löner, anmäls konkursboet momsskyldigt genom en ändringsanmälan. Till anmälan bör det bifogas en utredning om hur realiseringen kommer att genomföras. (Skatteförvaltningen, 2017)

När tillgångarna har blivit realiserade ska boförvaltaren omgående lämna in nedläggningsanmälan. Utgående lager som övergår till konkursboet efter att företaget försatts i konkurs, behöver inte gäldenären betala skatt på. Ett konkursbo har inte avdragsrätt i momsdeklarationen. (Skatteförvaltningen, 2017)

2.7.2 Konkursbo som fortsätter med verksamheten självständigt

Konkursboet kan fortsätta sin verksamhet efter konkursen, genom att sälja sina varor för att få in pengar till att betala bort skulder. Om omsättningen överskrider 15 000 euro under räkenskapsperioden efter att konkursboet försätter sin verksamhet självständigt är konkursboet momsskyldigt. (Skatteförvaltningen, 2017)

Boförvaltaren ska då genom etableringsanmälan eller ändringsanmälan anmäla konkursboet momsskyldigt. Anmälan bör innehålla ett beslut av borgenärerna om hur rörelseverksamheten ska fortsätta samt en utredning på hur konkursboets verksamhet kommer att utövas. (Skatteförvaltningen, 2017)

2.8 Fortsätta med gäldenärens verksamhet

Om företaget ännu har någon form av verksamhet så länge konkursförfarandet påbörjats, bör boförvaltaren så fort som möjligt kartlägga ifall det skulle vara ekonomiskt bättre ifall gäldenären skulle fortsätta med verksamheten. I sådana fall måste borgenärerna informeras och boförvaltaren bör kunna redovisa att det skulle vara ett lönsamt alternativ. (Kokko & Salminen, 2013)

Om en konkurs redan påbörjats måste boförvaltaren tillsammans med de största borgenärerna fatta beslut om verksamheten ska fortsätta. De största borgenärerna behöver ha realistiska motiveringar och uträkningar varför det skulle vara lönsamt för verksamheten att fortsätta. Det för med sig stora risker att fortsätta med verksamheten eftersom gäldenären redan innan konkursen inte kunnat bedriva verksamheten lönsamt. Att fortsätta med verksamheten kan vara ett alternativ om det finns resurser för att fortsätta med verksamheten lönsamt, och om verksamheten kan påvisa att man kan uppnå ett bättre resultat genom att fortsätta med verksamheten i stället för att sälja tillgångarna separat. (Kokko & Salminen, 2013)

2.8.1 Företagssanering

Företagssanering är ett alternativ för företag med stora ekonomiska problem. Målet med företagssanering är att rädda företaget för att trygga fortsättningen av företagsverksamheten. Företagssanering är ett alternativ för att undvika konkurs, saneringen ska ansökas i god tid. Om företaget redan har gått i konkurs är detta inte aktuellt längre. Företagssaneringens syfte är att arrangera företagets skulder så att verksamheten ska kunna fortsätta. Företaget fortsätter sin verksamhet i enlighet med programmet under hela saneringen. (Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, 2020)

Företagssanering är ett program som skräddarsyr företagets verksamhet och innehåller en plan hur man ska ändra företagets verksamhet och hur skulderna ska regleras. Tiden för företagssanering tar i vanliga fall 5–10 år. Ifall företaget inte lyckas följa betalningsprogrammet är konkurs det rätta alternativet, och företagssaneringen avbryts. Om företaget lyckas följa saneringsprogrammet och gjort samtliga betalningar enligt betalningsprogrammet, kan företaget befrias från sina saneringsskulder och saneringen kan avslutas. Även fast företagssaneringen lyckas och den avslutas, får företaget alltid en anteckning i handelsregistret om företagssaneringen precis som i konkurs. (Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, 2020)

Vid ett saneringsförfarande är det domstolen som utser en utredare till företaget, utredaren utreder huruvida företagsverksamheten ska saneras. Utredaren förhandlar tillsammans med företaget och borgenärerna hur de på bästa vis ska hitta lösningar på företagsverksamhetens problem. Det som utredaren gör utredning på är företagets skulder, tillgångar, andra förbindelser och omständigheter som kan påverka företagets ekonomiska utveckling. Precis som i konkurs är det domstolen som övervakar och fastställer saneringsprogrammets början

och avslut. Till skillnad från konkurs förlorar inte företagaren bestämmanderätten under saneringen, det som företagaren inte självmant kan göra är att sälja företagets egendom eller öka på företagets skulder då behövs utredarens tillstånd. Konkursombudmannen övervakar företagssaneringar och utredarens arbete. (Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, 2020)

Ifall gäldenären har gjort en ansökan om både företagssanering samt konkurs till tingsrätten, är företagssaneringen den primära lösningen och ansökan om företagssaneringen avgörs först. Om saneringsansökan inte godkänns kan företaget försättas i konkurs. (Makkula, 2007)

2.8.2 Försäljning av konkursboet

Konkursboet går att sälja som helhet, vilket är ett lönsamt alternativ i stället för att till exempel sälja varor och maskiner enskilt eller i partier. I försäljning av konkursboet kan man även realisera immateriella och så kallade goodwillaker som inte annars går att realisera i en till exempel auktion av konkursboets egendomar. (Yrityspörssi, 2020)

När ett konkursbo säljs i sin helhet försöker köparen vanligtvis återuppta konkursföretagets verksamhet omedelbart. I de flesta fall är försäljning av hela konkursboet det lönsammaste alternativet och i slutändan ger det oftast det bästa resultatet. (Yrityspörssi, 2020)

2.9 Kan en konkurs läggas ned?

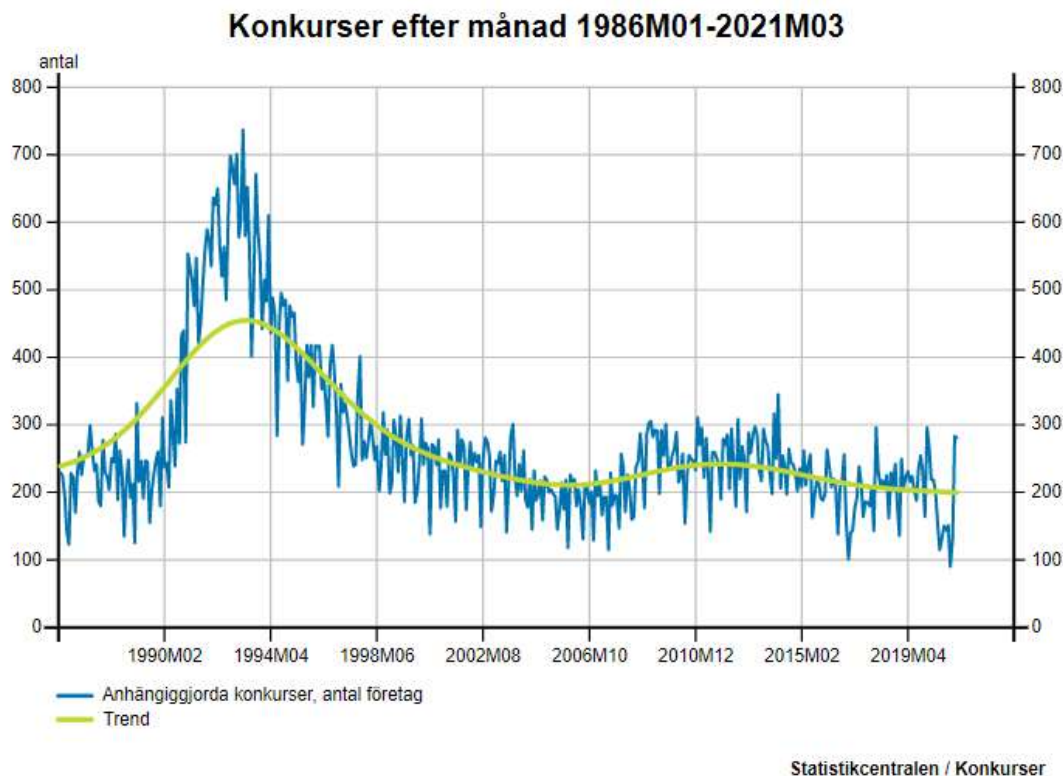
Ifall man ansöker om nedläggning av konkurs inom åtta dagar efter att konkursen inleddes kan en konkurs läggas ned. För att lägga ner en konkurs måste det finnas ett giltigt skäl till nedläggningen. Ett giltigt skäl och en orsak varför man skulle vilja lägga ner konkursen är till exempel att företaget lyckats betala sina skulder till borgenären, och därför vill företaget fortsätta med verksamheten. (Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, 2021)

Ifall det är borgenären som ansökt om konkursen är det borgenären och företaget som gör en nedlägningsansökan gemensamt. Om det finns flera borgenärer kan de bli hörda angående nedläggningen av konkursen samt boförvaltaren, hörandet påverkar inte domstolens beslut om konkursen läggs ned eller inte. Om det är gäldenären själv som har lämnat in konkursansökan är det även gäldenären som lämnar in ansökan om nedläggning, även då ges borgenärer och boförvaltare tillfälle att bli hörda. (Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, 2021)

Domstolen bestämmer om nedläggningen av konkursen. Domstolen meddelar företaget, borgenären och boförvaltaren om nedläggningen. Efter det får företaget en redovisning över hur boets medel blivit använda som upprättats av boförvaltaren. Domstolen bestämmer över hur stort arvode boförvaltaren ska ges, när arvodet är betalat kan konkursen läggas ned och företaget kan fortsätta med sin verksamhet som tidigare. (Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, 2021)

3 Konkursstatistik i Finland

I detta kapitel kommer det tas upp statistik över konkurser i Finland mellan åren 1986–2021. Statistikcentralen har en graf över konkurser i Finland som ser ut på följande vis;

Figur 1. Konkurser i Finland 1986–2021. (Statistikcentralen, 2021)

Grafen visar tydligt hur trenden för konkurser gått mellan januari 1986 och mars 2021, grafen visar årtalen med 4 års mellanrum. M står för månaderna, det vill säga att första tiden i grafen 1990M02 står för år 1990 och den andra månaden, alltså februari. (Statistikcentralen, 2021)

Enligt Statistikcentralen minskade antalet konkurser med 11,2% mellan tidsperioden januari-mars 2021 jämfört med samma tidsperiod år 2020. De branscherna där konkurserna ökat allra mest det senaste året är jordbruk, skogsbruk och fiske samt transport och lagring. De mest berörda branscherna det senaste året var jordbruk, skogsbruk och fiskbranschen, enligt Statistikcentralen ökade konkurserna för dessa branscher med 47,4% sedan förra året samma tidsperiod. (Statistikcentralen, 2021)

Under coronaviruskrisen som började 2019 har många företag fått lida och det har varit ett aktuellt ämne i nyheterna ända sedan pandemin började. Konkurslagen har ändrats flera

gångar under coronaviruskrisen, där den nyaste tillfälliga ändringen i konkurslagen trädde i kraft i början på februari 2021 och gäller fram till slutet av september 2021. Lagändringen innefattar en bestämmelse om att hindra borgenärer från att söka konkurs på grund av gäldenärens kortsiktiga betalningssvårigheter. Denna lagändring begränsar borgenärens förmåga att ansöka om gäldenärens konkurs. (Statistikcentralen, 2021)

Med de uppgifter som fås får Statistikcentralen och grafen av konkurserna är det omöjligt att särskilja orsakerna för konkurs de senaste åren, man vet inte om konkurserna orsakats av coronavirus krisen eller på grund av andra faktorer. Enligt Statistikcentralen har antalet anmälda konkurser varit exceptionellt låga sedan juni 2020. I grafen kan man tydligt se andra ekonomiska kriser Finland drabbats av, såsom bankkrisen 1990–1993 även känd som ”1990-talets lama” som fortfarande är en av historiens största ekonomikriser i Finland, även den globala finanskrisen 2007–2008 syns i grafen. (Statistikcentralen, 2021)

4 Kan man förutspå en konkurs?

I detta kapitel tas det först upp vilka faktorer som kan påverka ett företags konkurs, både interna och externa orsaker för att få en bättre förståelse av hur och varför företag kan hamna i ekonomiska kriser. Efter det tas det upp nyckeltal och modeller som är ett hjälpmedel för företag i ekonomiska kriser. Med hjälp av framforskade metoder såsom Z-tal kan företaget räkna ut och förutspå verksamhetens ekonomiska överlevnad.

Med hjälp av gränsvärden för nyckeltalen och Z-talen kan man se i vilken skala verksamhetens ekonomi ligger i, om den är god eller svag. För att kunna räkna ut Prihtis Z-tal samt Laitinens tre variablers Z-tal behövs först räknas ut nyckeltal gällande likviditet, soliditet och lönsamhet. I detta kapitel går det först igenom nyckeltalen likviditet, soliditet och lönsamhet därefter presenteras Aatto Prihtis Z-tal samt Erkki. K. Laitinens tre variablers Z-tal.

4.1 Faktorer som påverkar en konkurs

Det finns ett flertal olika faktorer som kan påverka företagets konkurs. Enligt Erkki K. Laitinen är de fyra allmännaste orsakerna till konkurs i ett medelstort företag; Företaget släpptes alldeles för skuldsatt, kostnadsstrukturen i företaget framför allt lönerna kunde inte anpassas till den ständigt minskande omsättningen, företagets budgeter var för optimistiska, samt företaget tog på sig olönsamma arbeten på grund av hård konkurrens. (Laitinen & Laitinen, 2004)

I boken ”Konkurssiyrityksen tunnistaminen ja saatavan takasinsaanti” har Lehtonen, Laitinen & Immonen grupperat de 12 vanligaste symptomen som orsakar företagskonkurs från en störst procentuell sannolikhet till minst procentuell sannolikhet. Symptomen är grupperade i huvudgrupper och räknas upp på följande vis; betalningsstörningar, permanenta eller långsamt ändrande symptom, förändringar inom företaget, finansieringsförändringar, undvikande av betalningar, undvikande av betalningar till indrivningsföretag, förändringar inom försäljningen, förändringar inom inköpen, förändringar inom ägarna till exempel en ny ägare tillkommer, övriga plötsliga händelser, ett slösaktigt beteende hos företagsledningen, förändringar inom produktionen. (Lehtonen, Laitinen, & Immonen, 1991)

Det finns många olika orsaker till konkurs och samband mellan olika symptom, men de flesta orsaker kan man konstatera att hör ihop med de ovannämnda huvudgrupperna samt interna och externa orsaker. Det är enklare att följa upp riskfaktorerna i mindre företag än i större

företag. I större företag är uppföljningen svårare och riskfaktorerna kan upptäckas när det redan är för sent. (Lehtonen, Laitinen, & Immonen, 1991)

4.2 Interna orsaker till konkurs

Problem som framkommer internt i företag har en stor påverkan för företagets ekonomiska överlevnad. Interna faktorer som kan påverka en konkurs för företaget är bland annat en dålig ledning. Ledningen eller företagarens förmåga att leda, motivera samt deras skicklighet och kompetens har en stor betydande roll huruvida företagets framgång kommer att se ut oberoende på storlek av företaget. (Lehtonen, Laitinen, & Immonen, 1991)

En dålig verksamhetsplan eller en osäker bransch kan vara en riskfaktor, det är viktigt att undersöka blivande eller nuvarande kunders förutsättningar för verksamheten noggrant. Med en god yrkesskicklighet, affärsidé och en stabil finansiell position tryggar det mera. (Lehtonen, Laitinen, & Immonen, 1991)

En dåligt skött eller inte alls planerad bokföring, finansiering, kredithantering, budgetering, samt kontrollering av budgeter kan orsaka ekonomiska problem för företaget. För att förebygga dessa faktorer är det viktigt att företagaren har tillräckligt med kunskap inom branschen. Dessutom behöver företagaren vid behov anställa professionell personal inom ekonomiförvaltningen samt produktion och försäljning, för att på bästa vis kunna trygga företagets framtid genom att ha tillräckligt med kunskap inom alla områden. (Lehtonen, Laitinen, & Immonen, 1991)

En okontrollerad tillväxt, ett för stort projekt eller för stora investeringar är även faktorer som påverkar en ostabil ekonomi som senare kan leda till konkurs. Dessa faktorer är tidiga riskindikatorer som man ändå inte kan upptäcka i tid ifall man inte har nära och frekvent växelverkan med kunden. Ifall företaget inte tar vara på betydande information som fås av bland annat bokföraren, revisorn eller annan expert finns det större risk att företaget kan hamna i en ekonomisk kris. Det är även viktigt att företaget anställer en bokföringsbyrå samt en revisionsbyrå som är kunniga inom företagets bransch, så att företaget får tillräckligt med korrekt information om företagets ställning. (Lehtonen, Laitinen, & Immonen, 1991)

En svag finansieringsstruktur kan vara en intern riskfaktor för konkurs. Ett otillräckligt startkapital samt en stark skuldsättning till en finansiell institution och leverantörer är alltid riskfaktorer. Om företaget dessutom har höga räntor till finansiella institutioner ökar riskerna väsentligt. (Lehtonen, Laitinen, & Immonen, 1991)

Produkt- eller produktionssvårigheter såsom ett föråldrat produktsortiment eller produkter med dålig kvalitet är klara tecken på en olönsam verksamhet, alltså produkterna kommer inte att uppfylla efterfrågan. En olönsam verksamhet överlever endast så länge det finns eget kapital eller kredit, såsom lån. Produktionssvårigheterna och efterblivenhet på den tekniska nivån kommer att resultera till samma resultat ifall det inte korrigeras. Det vill säga ifall företaget inte korrigerar dessa problem kommer företagets ekonomiska överlevnad vara i fara. Ifall företagets egna tekniska och försäljningspersonal inte har tillräckligt med kunskap att uppskatta och åtgärda dessa problem kan företaget söka hjälp av annan utomstående expertis, det finns alltid hjälp att fås. (Lehtonen, Laitinen, & Immonen, 1991)

Den sista interna riskfaktorn för företaget som Lehtonen, Laitinen & Immonen nämner i boken ”Konkurssiyrityksen tunnistaminen ja saatavan takaisinsaanti” är försäljningssvårigheter. Företagets försäljnings- och inköbspersonal känner till kundens behov och köpbeteende samt bristerna inom detta område. All information företaget kan få angående försäljningen och kundernas behov bör användas och dras nytta av, för att förebygga en stabil försäljning. (Lehtonen, Laitinen, & Immonen, 1991)

4.3 Externa orsaker till konkurs

Företaget bör kunna reagera och anpassa sig i god tid till externa förändringar som sker i omvärlden. Även fast de största problem företagen har är interna, har de externa förändringarna en stor betydelse för företag. Sällan är det en extern orsak som orsakar företagets konkurs, men om företaget inte reagerar på externa förändringar i god tid och integrerar därefter kan det leda till en kris för företaget. (Lehtonen, Laitinen, & Immonen, 1991)

Den största externa riskfaktorn är konkurrenssituationen. En ny konkurrenskraftig produkt, ett nytt konkurrenskraftigt företag, ökad internationell konkurrens, ökad lågprisimport eller en fusion av företagets två största konkurrenter är alla farliga förändringar och har en stor påverkan för ett företags ekonomiska överlevnad. (Lehtonen, Laitinen, & Immonen, 1991)

Beroende på storlek och verksamhetsbransch tål företaget konjunktursvängningar på olika sätt. Under en lågkonjunktur kan ett företag falla ihop om det inte har tillräckligt ekonomiskt spelrum. Med hjälp av en kompetent ledning kan företaget förbereda sig för riskerna som följer med en lågkonjunktur. (Lehtonen, Laitinen, & Immonen, 1991)

Politiska förändringar så som till exempel oljekriserna och förändringarna i östra handeln (i Finland känt som idänkaupan muutokset) var förändringar som överraskade många totalt. Vissa politiska förändringar går att förutspå men inte alla och om företaget inte har säkrat riskerna kan hela verksamheten gå omkull. Förändringar i samhället så som till exempel skärpning om produktansvar i lagstiftningen, är relativt nya riskfaktorer som inte behövdes ta i beaktande förr. Vissa risker kan företaget skydda sig mot genom bland annat försäkringar, men vissa samhällsförändringar har överraskat även de mest alerta och kunniga experterna, såsom den globala finanskrisen 2007–2008, bankkrisen under 1990 i Finland även känt som ”1990-talets lama” och coronavirus krisen. (Lehtonen, Laitinen, & Immonen, 1991)

Attitydförändringar kan påverka produkter eller till och med hela produktgruppers popularitet, så som till exempel pälsodlingen och användningen av pälsar kritiserats starkt i många länder. Det är ett fenomen som har påverkat lönsamhet för verksamheter inom pälsbranschen. Även attityden gentemot ekologiska faktorer har ändrats och påverkar ständigt olika produkters framgång. Ifall företaget inte tar i beaktande attitydförändringar i olika påverkande produktgrupper kan det uppkomma svårigheter i populariteten och försäljningen av produkterna. (Lehtonen, Laitinen, & Immonen, 1991)

Inom många branscher kan vädret vara avgörande för företagets affärsutveckling därför är miljöförändringar (klimat- och väderförändringar) en extern risk som företag bör ta i beaktande. Till exempel tillverkare av olika redskap för vintersporter såsom till exempel slalomskidor är sådana som påverkas av klimatförändringarna, tillverkare och försäljare har påverkats i Finland på grund av varma vintrar. Föroreningar och växthuseffekten är även faktorer som hotar många branscher på längre sikt. (Lehtonen, Laitinen, & Immonen, 1991)

Andra externa orsaker till konkurs är förändringar hos kunderna. En kreditförlust orsakad av en stor kund, plötsliga kundförluster samt valutakursförluster är externa förändringar som företag inte kan påverka, endast förbygga genom att läsa av interna skäl till detta. (Lehtonen, Laitinen, & Immonen, 1991)

4.4 Metoder och nyckeltal som hjälpmedel för att förutspå konkurs

Ända sedan 1800-talet har företag och dess intressenter haft intresse av att undersöka hur företag finansiellt ska klara sig genom kriser och om man kan förutspå finansiella kriser. Det finns ett flertal framforskade metoder och nyckeltal som hjälpmedel för att kunna förutspå

finansiella kriser i företag. De mest klassiska metoderna som finns är framtagna av William H. Beaver, Edward I. Altman, Aatto Prihti och John Argenti. (Laitinen & Laitinen, 2004)

Den finska professorn Erkki K. Laitinen har tagit fram några modeller för att kunna forska och analysera företags bokslutssiffror. I detta arbete tänkte jag testa Erkki K. Laitinens tre variablers Z-tal ifall man med hjälp av det kunde förutspå två olika företagskonkurser samt även den inhemska professorn Aatto Prihtis klassiska Z-tal testas. Jag tänkte även testa om man med hjälp av att analysera och räkna ut nyckeltal som mäter likviditet, soliditet och lönsamhet kunde ha förutspått två olika företagskonkurser.

Med hjälp av nyckeltal kan man förutspå och förebygga finansiella kriser i ett företag. Man kan internt inom företaget räkna nyckeltalen kontinuerligt till och med i realtid. Ifall en utomstående vill räkna företagets nyckeltal måste man utgå ifrån officiella årsredovisningar. De viktigaste områden när man räknar ut nyckeltal för att förutspå konkurs är likviditet, soliditet och lönsamhet, det har skapats flertal olika nyckeltal kring dessa. Det finns ett flertal olika nyckeltal man kan räkna ut för att kunna analysera företagets finansiella ekonomi ur olika perspektiv. Enligt Erkki K. Laitinen hör nyckeltalen likviditet, soliditet och lönsamhet till en så kallad hälsotriangel, för en stabil finansiell ekonomi inom företaget. (Laitinen & Laitinen, 2004)

4.4.1 Likviditet

Likviditet mäter företagets betalningsförmåga kortsiktigt. Det som kan vara problematiskt med att mäta företagets likviditet är att man mäter likviditeten alltid i efterhand när företaget har ansetts vara likvid, eftersom företaget har fortsatt med sin verksamhet. Ifall ett företag har kapacitet att betala sina skulder i tid är företaget likvid, ifall företaget inte kan betala sina skulder i tid eller generera inkomster av utgifterna är företaget illikvid. Likviditeten berättar hur fort företagets tillgångar kan omvandlas till kontanta medel. När man mäter likviditeten är det viktigt att man kan skapa en pålitlig prognos för att kunna förutspå företagets framtida betalningsförmåga. (Laitinen & Laitinen, 2004)

Begreppet betalningsförmåga delas upp i två underkategorier. (1) Dynamisk betalningsförmåga och (2) Statisk betalningsförmåga. Den dynamiska betalningsförmågan berättar huruvida intäkterna täcker löpande kostnaderna, desto mera intäkter företaget har jämfört med löpande kostnader desto bättre är företagets dynamiska betalningsförmåga. Ifall företagets intäkter inte räcker till att betala företagets kortfristiga skulder samt

dividendutdelning kan förutsättningar för företagsverksamheten anses vara svaga på lång sikt. (Laitinen & Laitinen, 2004)

Den statiska betalningsförmågan är baserad på huruvida företaget har kapacitet att betala sina kortfristiga utgifter med hjälp av sina likvida medel, till skillnad från dynamisk betalningsförmåga tar inte statiska betalningsförmågan i beaktande löpande intäkter och utgifter. Ursprungligen har investerare av främmande kapital haft ett stort intresse av statiska betalningsförmågan, den berättar hur fort investeraren kan få återbetalat sin insats. Ifall investeraren anser återbetalning av insatsen för riskabel går företaget miste om finansieringen och kan på så sätt få försämrade betalningsförmåga eller till och med hamna i konkurs. (Laitinen & Laitinen, 2004)

De vanligaste nyckeltalen för att mäta den statiska likviditeten är Quick ratio och Current ratio. Quick ratio räknas på detta vis:

$$\text{Quick ratio} = \frac{\text{Kortfristiga fordringar} - \text{lager i snitt}}{\text{Kortfristiga främmande kapital} - \text{kortfristiga erhållna förskott i snitt}}$$

Måltröskeln för quick ratio är värdet 1, enligt Erkki K. Laitinen är den kritiska gränsen för detta nyckeltal 0,5. Enligt rekommendationer för quick ratio ska man minska förskottsutbetalningar från kortfristiga skulder som hör till halvfärdiga arbeten eller projekt, samt från finansiella tillgångar ska man minska partiella intäkter. Pålitligheten för quick ratio försvagas väsentligt ifall det ingår osäkra fordringar i kortfristiga fordringarna. Om man kan utesluta osäkerhetsfaktorer från finansiella tillgångar är quick ratio ett relativt pålitligt nyckeltal för statisk betalningsförmåga. Nackdelen med quick ratio är att det mäter likviditeten vid bokslutstidpunkten och kan inte på så sätt mäta likviditeten i realtid, därav fungerar nyckeltalet endast som en sista minuten varning. (Laitinen & Laitinen, 2004)

Current ratio mäter möjligheten för företaget att klara av kortfristiga tillgångar med finansieringstillgångar och omsättningstillgångar. Nyckeltalet hjälper att följa företagets finansiella ställning, huruvida den utvecklas årligen. Current ratio räknas på detta vis:

$$\text{Current ratio} = \frac{\text{Kortfristiga tillgångar i snitt}}{\text{Kortfristigt främmande kapital i snitt}}$$

Det som kan försvaga pålitligheten väsentligt av current ratio är värderingen av omsättningstillgångar. Current ratio påverkas av vilken bransch det är fråga om, till exempel tjänsteföretag har sällan något större lager. Eftersom det råder mycket osäkerhetsfaktorer gällande omsättningstillgångarna är måltröskeln för current ratio 2. 1,0–2,0 anses tillfredsställande och under 1,0 är svag. (Laitinen & Laitinen, 2004)

4.4.2 Soliditet

Soliditet är ett nyckeltal som beskriver företagets finansiering och främmande kapitalets andel av det. Det går att mäta både dynamisk och statisk soliditet precis som för betalningsförmågan. Skillnaden är att soliditet granskar finansieringen på lägre sikt än betalningsförmågans nyckeltal. Soliditet intresserar borgenärerna eftersom det granskar borgenärernas möjlighet att få tillbaka investerat kapital samt huruvida företaget skulle klara av finansieringsrisker. Med hjälp av nyckeltalet soliditet kan man uppskatta om företaget skulle klara av att betala alla sina skulder genom att realisera alla tillgångar. (Laitinen & Laitinen, 2004)

Ju högre företagets eget kapital är jämfört med främmande kapital desto större sannolikhet är det att borgenärerna får tillbaka investerat kapital och desto attraktivare är företaget för nya investerare. I konkursfall är borgenärernas pengar tryggare ifall soliditetsvärdet är högre eftersom i en konkurssituation har borgenärer prioritet över ägare. (Laitinen & Laitinen, 2004)

Statisk soliditet räknas på ut följande sätt;

$$\text{Soliditet \%} = \frac{\text{Justerat eget kapital}}{(\text{Justerad balansomslutning} - \text{erhållna förskott})} * 100$$

I ovanstående formel räknas med både kort- och långfristiga erhållna förskott som hör till halvfärdiga arbeten eller projekt. Ifall ägarna svarar för företaget med sin egen egendom rekommenderas det att nyckeltalet inkluderar ägarnas skulder och tillgångar. Nyckeltalets pålitlighet beror på i vilken mån det egna kapitalet motsvarar det verkliga värdet. (Laitinen & Laitinen, 2004)

En risk med soliditet är att alla påverkande faktorer inte är med eftersom det har konstaterats att konkursboens verkliga värde på tillgångar ofta är mindre än det som läses av balansräkningen. På grund av detta är det viktigt att använda justerat eget kapital och justerad balansomslutning då soliditet nyckeltalet räknas ut. Trots att det är nästan omöjligt att räkna

ut soliditetens exakta värde är det mycket pålitligt för att förutspå en finansiell kris. En väldigt låg andel av företag som blivit försatta i konkurs har haft en god soliditet. (Laitinen & Laitinen, 2004)

Enligt Erkki K. Laitinen är det kritiska värdet för soliditet 10% och ifall företaget har ett lägre värde är sannolikheten för en finansiell kris mycket stor. (Laitinen & Laitinen, 2004)

De riktgivande gränsvärden för soliditet % är följande;

Utmärkt	Över 50%
God	35–50%
Nöjaktigt	25–35%
Svagt	15–25%
Uselt	Under 15%

(Alma Talent, 2021)

4.4.3 Lönsamhet

Lönsamhet har ansetts som den viktigaste förutsättningen för en hållbar ekonomi i ett företag. Ifall ett företag har dålig lönsamhet betyder det att företaget gör förlust och konstant åter upp sitt kapital. När kapitalet tar slut måste företaget söka konkurs eller på annat sätt sluta med verksamheten. Med lönsamhet menas det att företagets intäkter är högre än kostnaderna, desto fortare företaget genererar inkomst för att täcka utgifter desto lönsammare är företaget. (Laitinen & Laitinen, 2004)

Det viktigaste nyckeltalet för lönsamhet är:

$$ROI - \% = \frac{\text{nettoresultat} + \text{skatter} + \text{finansiella kostnader}}{\text{Investerat kapital}} * 100$$

ROI står för return on investment vilket på svenska är avkastning på investerat kapital. Investerat kapital betyder justerat eget kapital (det vill säga medeltalet av ingående och

utgående balansen) + placerat främmande kapital (både långfristigt och kortfristigt). Ifall företaget har en förlängd räkenskapsperiod som är över 12 månader måste ROI-% justeras för att gälla enbart 12 månader. (Laitinen & Laitinen, 2004)

ROI-% ger en relativt pålitlig bild av företagets lönsamhet ifall det inte finns undantag i bokslutet. Nyckeltalet ROI mäter enbart den nominella lönsamheten ifall inflationen inte justeras, företaget kan också lyfta värdet på bestående aktiva för att motsvara det verkliga värdet, men ifall företaget vill lyfta värdet måste det utredas genom en pålitlig utomståendes värdering.

ROI kan också lägga företagen i ojämlig ställning eftersom företag som anskaffat anläggningstillgångar genom köp ger ett pålitligare resultat än företag som skaffat anläggningstillgångar genom leasing. För att kunna jämföra dessa måste leasing förbindelser justeras i bokslutet. Dessa ovannämnda aspekter måste uppmärksammas när man beräknar företagets lönsamhet. Enligt Erkki K. Laitinen är den kritiska gränsen för ROI-% ungefär 3%, om nyckeltalet är lägre än 3% är krissannolikheten stor. (Laitinen & Laitinen, 2004)

Följande nyckeltal ROE (return on equity) är på svenska avkastning på eget kapital. ROE räknas ut för att mäta lönsamheten ur ägarens synvinkel, man jämför andelen av företagets resultat som tillhör ägarna med kapitalet de investerat i företaget. (Laitinen & Laitinen, 2004)

ROE-% räknas ut på följande sätt:

$$ROE - \% = \frac{\text{Nettoresultat}}{\text{Justerat eget kapital}} * 100$$

Eventuella värdeuppskrivningar påverkar detta nyckeltal, mest av alla. Såsom ROI räknas även här, det justerade egna kapitlet av ingående och utgående balansens medeltal. Nyckeltalet är känsligt för justeringar gjorda i resultaträkningen och i balansen, därför ska man vara observant när man analyserar detta nyckeltal ifall justeringarna inte gjorts noggrant. Desto mera riskfaktorer det finns för företaget, desto högre är gränsen för ROE som företaget borde sträva efter. När man förutspår en finansiell kris blir nyckeltalets pålitlighet sämre, om företaget har gått på förlust flera år i sträck kan nyckeltalets pålitlighet förvrängas. Ifall företaget då plötsligt har intäkter visar nyckeltalet en överkligt stor procent. (Laitinen & Laitinen, 2004)

4.4.4 Aatto Prihtis Z-tal

För att effektivt mäta en finansiell kris har det tagits fram ett nyckeltal som innehåller en kombination av flera nyckeltal som kallas för Z-tal. I Finland är den mest välkända Z-tal kombinationen framtagen av Aatto Prihti (1975). Baserat på Aatto Prihtis Z-tal har Erkki K. Laitinen i sin bok Konkursin Ennustaminen (1990) presenterat ett kombinationstal som baserar sig på tre olika nyckeltal, detta Z-tal kallar han för tre variabelers nyckeltal. (Laitinen, 1990)

Skeden i Prihtis konkursprocess är;

- Otillräckliga intäkter
- Långivare ger inte företaget mera finansiering
- Leverantörerna slutar att ge företaget kredittid (Alma Talent, 2018)

Enligt boken ”turvaa yritykseen toimintaedellytykset” skriven av Erkki K. Laitinen ser formeln av Z-talet ut på detta vis (Prihtis Z-tal);

$$Z = 0.049 * \text{Nyckeltal 1} + 0.021 * \text{Nyckeltal 2} - 0.048 * \text{Nyckeltal 3}$$

Nyckeltal 1, 2 och 3 räknas ut på följande vis;

$$\text{Nyckeltal 1} = 100 * \frac{(\text{Rörelseresultat} - \text{Skatter})}{\text{Balansomslutning}}$$

$$\text{Nyckeltal 2} = 100 * \frac{(\text{Finansiella tillgångar} - \text{korfristiga skulder})}{\text{Balansomslutning}}$$

$$\text{Nyckeltal 3} = 100 * \frac{\text{Främmande kapital}}{\text{Balansomslutning}}$$

Enligt Prihti är gränsvärdet för detta kombinations tal -4,55. Om företagets Z-tal är mindre än -4,55 klassas det som ett konkursföretag enligt Prihtis teoretiska modell. Ju högre Z-tal företaget får desto bättre anses företagets förutsättningar att fortsätta verksamheten. Prihti kunde förutspå rätt 80% av konkursföretagen och verksamma företagen ett år före konkurs. (Laitinen, 1990)

4.4.5 Erkki K. Laitinens tre variabelers Z-tal

I boken "Konkurssin Ennustaminen" skriven av Erkki K. Laitinen har Laitinen tagit fram ett kombinationstal innefattande av tre olika nyckeltal precis som i Prihtis formel. Detta kombinationstal kallas för tre variabelers Z-tal och räknas ut på följande sätt;

$$Z = 1.77 * \text{Nyckeltal 1} + 14.14 * \text{Nyckeltal 2} + 0,54 * \text{Nyckeltal 3}$$

Nyckeltal 1, 2 och 3 räknas ut på följande sätt;

$$\text{Nyckeltal 1} = 100 * \text{Finansieringsresultat/Omsättning}$$

$$\text{Nyckeltal 2} = \text{Quick ratio}$$

$$\text{Nyckeltal 3} = 100 * \text{Tillgångar}/(\text{Tillgångar} + \text{Främmande kapital})$$

(Laitinen, 1990)

Det första nyckeltalet är ett nyckeltal som intresserar finansiärerna, nyckeltalet mäter företagets förmåga att betala av lån med eget kapital. Om nyckeltalet förblir negativt, tyder det vanligtvis på att företaget har täckt sina löpande finansiella kostnader genom att antingen tagit mera skulder eller genom att demontera dess likviditet. (Alma Talent, 2020)

Ifall finansieringsresultatet är negativt påvisar det att företaget inte haft tillräckligt med inkomstfinansiering för återbetalning av lån och vinstfördelning. Nyckeltalet ger inte en helhetsbild av verksamhetens kassaflöde, nyckeltalet inkluderar flera icke-kontanta transaktioner såsom lagerförändringar och olika periodiseringar. Därav bör separata kassaflödesberäkningar göras för att mäta det faktiska kassaflödet. (Alma Talent, 2020)

Det andra nyckeltalet i formeln mäter företagets förmåga att betala sina kortfristiga skulder med tillgångar som snabbt kan fås till kontanta medel. Nyckeltalet mäter företagets kassaberedskap och finansiella buffertars tillstånd. Om företagets finansiella buffertar är för små betyder det att företaget inte har till förfogande medel för oväntade utgifter. (Alma Talent, 2020)

Det sista nyckeltalet i Laitinens tre variabelers Z-tal mäter företagets soliditet. Verksamhetens eget kapital utgör en buffert mot eventuella förluster. Soliditeten beskriver nivån på dessa buffertar. (Alma Talent, 2021)

Erkki K. Laitinens Tre variabelers Z-tal riktgivande gränsvärden är följande;

Utmärkt	Över 40
God	28–40
Nöjaktigt	18–28
Svagt	5–18
Uselt	Under 5

(Alma Talent, 2020)

5 Testning av metoder och nyckeltal

I detta kapitel kommer jag att testa Aatto Prihtis Z-tal och Erkki K. Laitinens tre variablers Z-tal på två konkursföretag inom samma bransch, för att testa om man skulle ha kunnat förutspå företagens konkurs med hjälp av dessa Z-tal. Med hjälp av teorin som framkommer i föregående kapitel har jag kunnat räkna ut samtliga nyckeltal som behövs till formlerna av Z-talen.

Jag har valt att analysera och räkna företagens fyra sista år som verksamma för att kunna få en överblick över trenderna av nyckeltalen. För att räkna ut Z-talen har jag använt mig av formlerna som nämnts i föregående kapitel för att kunna räkna ut de nyckeltal som krävs till Z-talen. Därtill har jag räknat ut andra intressanta nyckeltal relaterade till företags finansiella situation, såsom soliditet, quick ratio och ROI.

5.1 Val av företag

Jag har valt att analysera Prihtis Z-tal och Erkki K. Laitinens tre variablers Z-tal av två konkursförsatta aktiebolag inom samma bransch, som är byggbranschen. Orsaken till val av företag inom samma bransch, var för att siffrorna för nyckeltalen kan vara branschspecifika. För att reliabiliteten av slutresultatet ska vara hög valdes företag inom samma bransch. Jag valde att studera aktiebolag eftersom aktiebolag är den vanligaste bolagsformen i Finland, dessutom är boksluten officiella och fås från Patent- och registerstyrelsen Virre.fi. Båda företagen är grundade och var verksamma i Österbotten, jag ville jämföra företag från samma ort så att förutsättningarna och omgivningen skulle vara så lika som möjligt. Mängden anställda var även nästan lika i båda företagen. Jag har valt att hålla företagen anonyma. Båda byggföretagen hade även varit verksamma en längre tid.

Byggföretag 1 är grundat 1987 och försattes i konkurs 29.3.2021. Byggföretagets hemort är Vasa, Finland. (Suomen Asiakastieto, 2021)

Byggföretag 2 är grundat 1999 och försattes i konkurs 17.3.2020. Byggföretagets hemort är Jakobstad, Finland. (Patent- och registerstyrelsen, 2021)

5.2 Testning av nyckeltal Byggföretag 1

Byggföretag 1	2016	2017	2018	2019
Prihtis Z-tal	-4,81	-5,17	-4,32	-3,25
Nyckeltal 1	6,22	2,58	-4,29	8,72
Nyckeltal 2	-60,60	-72,65	-29,60	-13,05
Nyckeltal 3	80,00	78,61	72,58	70,94
Rörelsevinst	954886,52	255367,15	-274026,87	723591,96
Soliditet	20 %	21,40 %	27,40 %	29,10 %
Quick ratio	0,23	0,42	0,6	0,8
ROI	8,71 %	2,51 %	-3,34 %	10,14 %

Figur 2. Byggföretag 1, Prihtis Z-tal och andra nyckeltal.

I figuren ovan har jag räknat ut Prihtis Z-tal med hjälp av formlerna som presenterades tidigare. För att räkna ut Z-talet behövdes först räknas ut nyckeltal 1, 2 och 3. Gränsvärdet för Prihtis Z-tal är -4,55, om talet är mindre klassas det som ett konkursföretag. I figuren ovan kan man se att Z-talet hela tiden varit nära gränsvärdet och åren 2016 och 2017 var Z-talet sämre än gränsvärdet. I detta fall kunde man ha hjälp av Z-talet och konkursen gick delvis att förutspå på basen av Z-talet.

Soliditeten berättar hur stor del av företagets verksamhet som är finansierat med eget kapital eller främmande kapital. Desto högre värdet är desto bättre, 100% soliditet innebär att företaget är finansierat med enbart eget kapital medan 0% betyder att företaget inte har något eget kapital alls. I detta fall kan man se att soliditeten har ökat mot slutet vilket är en positiv sak. Över lag är soliditetsvärdet lite under gränsen av målet för god soliditet, det vanliga soliditetsmålet är mellan 35–50 procent. Enligt Laitinen var gränsvärdet för en finansiell kris 10%, Byggföretag 1 har ändå inte varit nära gränsvärdet 10%.

Likviditetstalet Quick ratio har ett gränsvärde på 1 och den kritiska gränsen är 0,5. År 2016 och 2017 kan man redan se att quick ratio varit under kritiska värdet, 2018 och 2019 har nyckeltalets värde ökat men det har fortfarande varit under gränsvärdet.

Lönsamhetsnyckeltalet ROI gränsvärde är 3% om nyckeltalet är lägre än 3% är en krissannolikheten stor. I detta byggföretag har ROI nyckeltalet haft stora förändringar, året 2018 kunde man se att företaget hade en stor krissannolikhet. Med enbart siffrorna från bokslutet går det inte att dra slutsatser angående orsakerna till svängningarna i nyckeltalet.

	2016	2017	2018	2019
Laitinens 3 variablers Z-tal	20,47	20,24	21,19	31,44
Nyckeltal 1	3,63	1,56	-1,19	2,51
Nyckeltal 2	0,23	0,42	0,60	0,80
Nyckeltal 3	20,00	21,39	27,42	29,06

Figur 3. Byggföretag 1, Laitinens Z-tal.

I ovanstående figur har Erkki K. Laitinens tre variablers Z-tal räknats ut. Gränsvärdet för Z-talet är 18, det vill säga att enligt figuren som tidigare presenterats kan man se att företagens Z-tal faller i kategorin för nöjaktigt resultat. Nyckeltalet har ändå ökat till sista året vilket är positivt men med hjälp av detta nyckeltal kan man ändå se att företaget haft finansiella svårigheter och konkursmöjligheten har funnits.

5.3 Testning av nyckeltal Byggföretag 2

Byggföretag 2	2015	2016	2017	2018
Prihtis Z-tal	-2,97	-3,58	-4,24	-4,13
Nyckeltal 1	3,94	2,92	-0,433	-1,9860
Nyckeltal 2	20,07	2,41	-9,05	3,04
Nyckeltal 3	74,60	78,69	83,96	85,35
Rörelsevinst	1143502,66	1059780,54	-164809,12	-748902,07
Soliditet	55,60 %	48,30 %	42,70 %	27,20 %
Quick ratio	1,32	1,06	0,9	1,05
ROI	15,10 %	11 %	-1,40 %	-6,30 %

Figur 4. Byggföretag 2, Prihtis Z-tal och andra nyckeltal.

Prihtis Z-tal i Byggföretag 2 har hållit sig nära gränsvärdet men man kan ändå se en tydlig sjunkande trend. I detta företag har Z-talet haft en god trovärdighet, man kan se att år 2017 var Z-talet som lägst och 2018 var företaget inte heller långt ifrån gränsvärdet för en finansiell kris.

I Byggföretag 2 kan man se en tydlig sjunkning genom de sista åren som verksamma av nyckeltalet soliditet. År 2015 var soliditeten inom gränsvärdet för utmärkt efter det sjönk gränsvärdet till nöjaktigt det sista verksamma året. Även nyckeltalet quick ratio har haft en

sjunkande trend. Quick ratio har dessa år legat kring gränsvärdet men inte uppnått gränsvärdet för finansiell kris, år 2017 var quick ratio sämst.

Av ovannämnda nyckeltal kan man se de största drastiska förändringarna i ROI. ROI har sjunkit de sista åren från 15,10% till -6,60% vilket tyder på finansiella kriser. År 2018 när ROI var som sämst var det långt över det kritiska gränsvärdet.

	2015	2016	2017	2018
Laitinens 3 variablers Z-tal	36,93	28,86	19,79	12,27
Nyckeltal 1	2,57	1,34	-0,60	-5,60
Nyckeltal 2	1,32	1,06	0,90	1,05
Nyckeltal 3	25,40	21,31	15,06	13,57

Figur 5. Byggföretag 2, Laitinens Z-tal.

I ovanstående figur har Erkki K. Laitinens tre variablers Z-tal räknats ut för Byggföretag 2. I Byggföretag 2s fall kan man verkligen se en sjunkande trend av Laitinens tre variablers tal. År 2015 föll Z-talets värde inom gränserna för god men åren efter de sjönk talet drastiskt och det sista verksamhetsåret 2018 låg Z-talet på gränsvärdet för svag. I detta fall kunde man ha haft hjälp av Z-talet för att prognostisera konkursen, man kan med hjälp av Z-talet se att företaget haft finansiella svårigheter åtminstone de två sista åren som verksamma.

5.4 Slutsatser

Efter att ha räknat ut Prihtis Z-tal, Laitinens tre variablers Z-tal samt nyckeltal som mäter likviditet, soliditet och lönsamhet av båda byggföretagen kan man konstatera att reliabiliteten av Z-talen var relativt god. Man kunde se tydliga sjunkande trender i båda byggföretagen med hjälp av nyckeltalen. I Byggföretag 2 var trenden tydligare, men man kunde även se att det fanns tecken på finansiella kriser i Byggföretag 1. För Byggföretag 2 hade både soliditet och ROI sjunkit år för år, medan soliditeten i Byggföretag 1 hade stigit varje år troligtvis eftersom de amorterat sina långfristiga skulder med stora summor.

Båda Z-talen och quick ratio hade stigit för varje år för Byggföretag 1 vilket är märkvärdigt. Trots det var talen ändå låga och rättvisande enligt riktgivande gränsvärdena. Båda byggföretagens båda Z-tal befann sig i likande skalor för alla år som jämfördes, det vill säga att det tyder på att företagen hade ekonomiska svårigheter de fyra åren som analyserades i

detta arbete. Av detta kan man dra slutsatsen att både Prihtis och Laitinens Z-tal är användbara för att förutspå en konkurs.

Eftersom nyckeltalen inte beaktar alla förhållanden och faktorer och de kan branschvis visa olika resultat, kan man inte dra slutsatser av att läsa av enskilda nyckeltal. Modellerna för Z-talen kan användas för att varna om en kommande konkurs internt. Eftersom aktiebolags bokslut är officiella kan även externa intressenter använda sig av modellerna för att räkna ut företagets finansiella situation.

Z-talen går inte att räknas ut i realtid så andra analyser och uppföljningar behövs för att varna för eventuella kommande finansiella kriser. Z-talen räknas ut på basen av uppgifter som fås från bokslut och i värsta fall kan det vara för sent redan då. För att sammanfatta är Z-talen användbara för att förutspå konkurs men man bör förhålla sig kritiskt till talen eftersom nyckeltalen som formlerna innehåller inte alltid berättar hela sanningen. Z-talen beaktar heller inte riskfaktorer såsom coronaviruskrisen.

6 Diskussion och förslag till fortsatt undersökning

Syfte med arbetet var att definiera konkursförfarandet och undersöka om man kan förutspå en konkurs med hjälp av finansiella nyckeltal. Ämnet är väldigt brett och det finns många teoretiska modeller för att räkna ut och förutspå konkurs. Arbetet var även tänkt som ett hjälpmedel för företagare och företag med dåliga förutsättningar.

Tanken med arbetet var att sammanfatta ämnet i form av en handbok. Frågorna ”Vad är en konkurs?” och ”Kan man förutspå en konkurs?” besvarades och de mest relevanta aspekterna togs med i arbetet. Begreppet konkurs samt konkursförfarandet beskrevs och man kan konstatera att med tillräcklig information om riskfaktorer går det att förebygga konkurs.

En konkurs är det rätta alternativet om ett företag en längre tid haft svårigheter att betala sina skulder. Orsaker som kan ha påverkat företagets betalningsförmåga är interna faktorer som till exempel en dålig ledning, en dålig verksamhetsplan, en dåligt skött eller inte alls planerad bokföring, en okontrollerad tillväxt, en svag finansieringsstruktur, produktionssvårigheter eller försäljningssvårigheter. Externa orsaker som kan påverka företags framtida överlevnad är händelser i omvärlden, en svår konkurrenssituation, konjunktursvängningar, politiska förändringar, attitydförändringar, miljöförändringar eller drastiska förändringar hos kunderna.

Aatto Prihtis Z-tal är framtaget redan år 1975 och med stöd av det har Erkki K. Laitinen gjort en fortsatt forskning och forskat fram tre variablers Z-talet på 1990-talet, men eftersom dessa är gamla studier och formlerna inte ändrats kunde man inte hitta färskare källor gällande nyckeltalen. Största delen av källorna var även skrivna på finska och dessa källor fanns inte översatta till svenska, därför var det väldigt utmanande och tidskrävande att översätta all text, speciellt specifika termer inom området. Det skulle ha varit intressant att hitta motiveringar kring Z-talens nyckeltal och hur de påverkar formlerna. Dessvärre hittade jag inga primära källor som beskriver detta såsom jag önskat.

Jag ville även ta på reda huruvida coronaviruskrisen påverkat företagare och om man med hjälp av Statistikcentralens grafer kan se att konkurser ökat på grund av pandemin. Överraskningsvis kunde man inte se att krisen påverkat konkurser i Finland ännu, en ökning har skett det senaste året men man kan inte veta om det är på grund av coronaviruset. Coronaviruskrisen påverkar endast företagets externa riskfaktorer och har ingen inverkan på interna förhållningar.

Båda Z-talen gav riktgivande svar och man kunde med hjälp av Z-talen se att det fanns finansiella kriser inom båda byggföretagen. Z-talen är användbara för att förutspå konkurs och kan fungera som ett internt varningshjälpmedel. Nyckeltalen ger en riktgivande bild av företagets finansiella situation, men man kan inte förlita sig enbart på resultaten av nyckeltalen eftersom de inte behandlar alla faktorer och förhållanden.

Förslag till fortsatt undersökning kunde vara en mer omfattande undersökning på Z-tal samt undersökning av de klassiska Z-talen framtagna William H. Beaver, Edward I. Altman, och John Argenti. Det kunde också användas Aatto Prihtis och Erkki K. Laitinens Z-tal till både konkurssatta och ännu verksamma företag för att se om de fortfarande är pålitliga.

7 Källor

- Alma Talent. (2018). *Prihtin Z-luku*. Hämtat från <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslukuopas/kriisitunnusluvut/prihtin-z-luku>
- Alma Talent. (2020). *Kolmen muuttujan Z-luku*. Hämtat från <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslukuopas/kriisitunnusluvut/kolmen-muuttujan-z-luku>
- Alma Talent. (2021). *Omavaraisuusaste-%*. Hämtat från <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslukuopas/vakavaraisuus/omavaraisuusaste-prosentti>
- Domstolsväsendet. (den 7 December 2020). *Konkurs*. Hämtat från <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/sv/index/malocharenden/skulderkonkursforetagssanering/konkurs.html>
- Finlex. (den 20 Februari 2004). *Konkurslag 120/2004*. Hämtat från <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2004/20040120#L13>
- Kokko, P., & Salminen, J. (2013). *Velkojana konkurssissa*. Helsingfors: Edita.
- Konkursombudsmannens byrå. (den 18 Augusti 2020). *Konkursförfarande*. Hämtat från <https://www.konkurssiasiamies.fi/sv/index/konkursochforetagssanering/konkurssimenettely.html>
- Kontio Perintä. (2021). *Konkurssi*. Hämtat från Kontio tietopankki: <https://www.kontioperinta.fi/konkurssi#1>
- Laitinen, E. (1990). *Konkurssin ennustaminen*. Vasa: Vaasan Yritysinformaatio Oy.
- Laitinen, E. (1991). *Turvaa yrityksesi toimintaedellytykset: Vältä vaaralliset karikat!* Vasa: Vaasan Yritysinformaatio Oy.
- Laitinen, E., & Laitinen, T. (2004). *Yrityksen rahoituskriisin ennustaminen*. Helsingfors: Talentum.
- Laitinen, T., & Laitinen, E. (2014). *Yrityksen maksukyky: arviointi ja ennakointi*. Helsingfors: KHT-Media.
- Lehtonen, Y., Laitinen, E., & Immonen, R. (1991). *Konkurssiyrityksen tunnistaminen ja saatavan takaisinsaanti*. Helsingfors: Tietosanoma Oy.
- Makkula, J. (Mars 2007). *Företagssanering*. Hämtat från <https://www.yrittajat.fi/foretagens-abc/foretagens-abc/utvecklande-av-verbsamheten/foretagssanering-318217>
- Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. (den 31 December 2020). *Företagssanering*. Hämtat från <https://www.suomi.fi/foretag/forandringar-och-krissituationer/ekonomiska-svarigheter/guide/skuldreglering/foretagssanering>

- Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. (den 7 Januari 2021). *Konkursförfarande*. Hämtat från <https://www.suomi.fi/foretag/forandringar-och-krissituationer/nedlaggning-av-foretagsverksamhet/guide/konkurs/konkursforfarande>
- Patent- och registerstyrelsen. (2021). Hämtat från Företagsuppgifter: <https://virre.prh.fi/novus/home?execution=e1s3>
- Skatteförvaltningen. (den 1 Januari 2017). *Nedläggning av rörelseverksamheten*. Hämtat från https://www.vero.fi/sv/Detaljerade_skatteanvisningar/anvisningar/48656/nedlaggning_av_momspliktig_verksamhet_s/#2.2-momsskyldigheten-forts%C3%A4tter-under-den-tid-egendom-realiseras
- Statistikcentralen. (den 18 Maj 2021). *Konkurser*. Hämtat från <https://findikaattori.fi/sv/24>
- Suomen Asiakastieto. (2021). *Rakennustoimisto V.O. Mattila Oy*. Hämtat från <https://www.finder.fi/Rakennusliike/Rakennustoimisto+V+O+Mattila+Oy/Vaasa/yhteystiedot/171627>
- Visma. (2021). *Konkurssi - Mitä tarkoittaa konkurssi?* Hämtat från <https://www.visma.fi/epasseli/kirjanpidon-sanakirja/k/konkurssi/>
- Yrityspörssi. (2020). *Konkurssi - kaikki, mitä sinun tulee tietää*. Hämtat från <https://www.yritysporssi.fi/blogi/konkurssi-kaikki-mita-sinun-tulee-tietaa-816>